

Visszajelzés – Pontosán kifejezve

Milena Lukan

Tartalom

- Mi is az a visszajelzés?
- A visszajelzés formái
- Visszajelzés az iskolai mindennapokban
  1. Kollegális visszajelzés
  2. Tanulói visszajelzés
  3. Vezetői visszajelzés

Mi is az a visszajelzés?

- A kibernetikából származó kifejezés
- Jelentése: visszacsatolás egy szabályozási körben
- Pszichológia/Pedagógia/Szociológia: visszajelzés személyek vagy csoportok közötti interakciókra vonatkozóan

Mi is az a visszajelzés?

- „Johari-ablak” – bemutatja, mit jelent a visszajelzés
- Az ablak négy negyedre van felosztva:
  - A negyed: Nyitottság/Nyilvános személy
  - B negyed: Vakfolt
  - C negyed: Magánszféra/Titkom
  - D negyed: Ismeretlen/Tudattalan

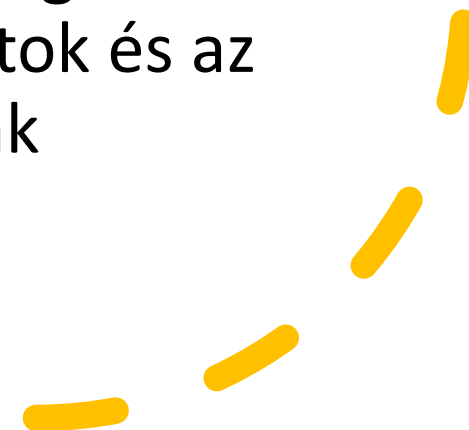
Mi is az a
visszajelzés?

	Mir bekannt	Mir unbekannt
Anderen bekannt	Öffentliche Person	Blinder Fleck
Anderen unbekannt	Mein Geheimnis	Unbekanntes

Mi is az a visszajelzés?

- Az egyes mezők arányai két tényező által befolyásolhatók:
- 1. Önkifejezés
- 2. Visszajelzés
- Cél: a magánélet megnyitása mások előtt, a vakfoltok területeinek feltárása
- Lehetséges eredmény: a nyitottság területe növekszik; a magánélet, a vakfoltok és az ismeretlen területek zsugorodnak

Mi is az a visszajelzés?

Mi a különbség a visszajelzés és az értékelés között?

- Értékelés (angolul: value) – értékelés meghatározott empirikus kritériumok alapján
- Visszajelzés – az értékelés helyett kerülendő a leírás

A visszajelzés formái

- Egyéni visszajelzés
- Csapat- vagy csoportos visszajelzés
- Rendszervisszajelzés

A visszajelzés formái

- Konstruktív visszajelzés – jól érthető és támogató
- Romboló visszajelzés – nem specifikus, túl általános, személyes hiányosságokra összpontosít a szakmai helyett

A visszajelzés formái

- **Kritériumok a sikeres visszajelzéshez:**

Inkább leíró megfigyelő

Inkább konkrét

Inkább kért

Inkább meghívó

Inkább viselkedésorientált

Inkább azonnali

Inkább világos és pontos

Visszafordítható, azaz a visszajelzés adója és fogadója cserélhet

Kritériumok a kevésbé sikeres visszajelzéshez:

Értékelő, minősítő, értelmező

Általános

Kényszerített

Utasító

Jellemre vonatkozó

Késleltetett és rekonstruáló

Homályos és ködös

Egyoldalú

Visszajelzés az
iskolai
mindennapokban

- 1. Kollegális visszajelzés – Minden érintett számára előnyös
  1. Megfigyelési fókusz kiválasztása
  2. Megfigyelési indikátorok gyűjtése
  3. Megfigyelési eszközök kiválasztása
  4. Az óramegfigyelés értékelése

Visszajelzés az
iskolai
mindennapokban

1. lépés: Megfigyelési fókusz kiválasztása

Szánj egy kis időt arra, hogy átgondolj egy konkrét kérdést, amelyre kollegiális visszajelzést szeretnél kapni!

Beszélg meg egy kollégával három konkrét megfigyelési megbízást a kollegiális visszajelzéshez!

Példák:

Kérlek, figyeld meg, hogyan adok utasításokat a diákjaimnak!

Jelöld meg egy lapon, hogyan mozgok az osztályteremben!

Figyeld meg, hogyan reagálok az órai zavarokra!

2. lépés: Megfigyelési indikátorok gyűjtése

Visszajelzés az
iskolai
mindennapokban

Individuelle Förderung
Feststellung des Lernstands („Testaufgaben“)
Binnendifferenzierung in der Aufgabenstellung (verschiedene Arbeitsaufgaben)
Materialien für selbständige Arbeiten
Dokumentation des Lernfortschritts (Portfolio)
Leistungsdifferenzierte Aufgabenstellung
Zusätzliche Hilfestellung verfügbar
Zusätzliche Problemstellungen
Diagnostik hat stattgefunden
Angebot einer Lernberatung
Positive Lernatmosphäre/Lernklima
Schülerinnen und Schüler lassen sich ausreden
Lehrkraft lässt Schülerinnen und Schüler ausreden
Lehrkraft akzeptiert Meinung der Schüler und Schüler
Respektvoller Umgang (S-S, S-L)
Der Unterrichtsform angepasste Sitzordnung
Schülerinnen und Schüler helfen sich gegenseitig
Würdigung von Schülerleistungen
Aufnahme von Schülerideen

Tab. 3: Beobachtungsindikatoren – eine Auswahl

3. lépés: Megfigyelési eszközök kiválaszt

Visszajelzés az iskolai mindennapokban

Beobachtungsbogen Kollegiales Feedback

Name:	Thema:	Datum:			
Beobachtung	Kommentarspalte				
	++	+	-	--	X
Kriterium A: In der Freiarbeit herrscht Arbeitsruhe					
Schüler und Lehrer sprechen leise					
Gespräche beziehen sich auf Unterrichtsinhalte					
Schüler reagieren adäquat auf die unterschiedlichen „akustischen Signale“					
Schüler bewegen sich ruhig im Raum					
Lehrerin reagiert ausgleichend auf Unruhe					
Lehrerin setzt die „Ruhezeichen“ sinnvoll ein					
Kriterium B: In der Freiarbeit arbeiten die Schüler zielgerichtet und selbstständig					
Schüler beginnen selbstständig mit der Arbeit					
Schüler setzen angefangene Arbeiten fort					
Schüler kümmern sich um notwendige Hilfestellungen					
Schüler bleiben an einer gewählten Aufgabe					
Schüler nutzen die Organisationsstrukturen im Klassenraum					

Tab. 5: Beispiel Standardisierter Beobachtungsbogen

Offenes Beobachtungsinstrument zum Stundenverlauf

Phase	Beobachtungsaufgabe oder Lehrerverhalten	Kommentar/Besonderheiten oder Schülerverhalten
Einstieg		
Erarbeitung		
Vertiefung		
Auswertung		
Transfer		

Tab. 4: Offenes Beobachtungsraster

Visszajelzés az
iskolai
mindennapokban

- 2. Tanulói visszajelzés
  - 2.1. Általános visszajelzés az óráról
  - 2.2. Fókuszált visszajelzések az óráról
  - 2.3. Spontán visszajelzések az óráról

Visszajelzés az iskolai mindennapokban

- 2.1. Tanulói visszajelzés az óráról

Cél: A tanári tevékenységek és azok hatásainak észlelése a tanulók szemszögéből.

Problémák:

- Tétel: gyakran túl általános és számos, így a fiatalabb tanulóknak nehéz megérteni; ha csökkentett, akkor nem fedi le az összes aspektust.
- A tanulók nagyon eltérően érzékelik ugyanazt a tanárt.
- Felmerül a kérdés: az (inkább felszínes) megállapítások egyáltalán hasznosíthatók?

Visszajelzés az iskolai mindennapokban

- **2.1. Tanulói visszajelzés az óráról**
- **Erős tételek (a gyakorlatban beváltak):**
  - Új dolgokat tanulok ebben az osztályban.
  - A tanulás nem túl nehéz/nem túl könnyű számomra.
  - Tudom, mit kell tennem.
  - Az órategő számomra nem túl gyors/nem túl lassú.
  - Gyakorolhatom, amit tanultam.
  - Segítségét kapok, ha szükségem van rá.
  - Amit tanulok, hasznos lesz a jövőben.
  - Amit tanulok, azt az iskolán kívül is használni tudom.

Visszajelzés az iskolai mindennapokban

- 2.1. Tanulói visszajelzés az óráról
- Gyenge tételek (túl felszínesek vagy túl személyesek) – kerülendők!
  - A tanár „igazságosságának” vagy „méltányosságának” értékelése
  - A tanár „szakértelmének” értékelése – a tanulók által nem értékelhető
  - Olyan kijelentések, amelyek az egész osztály nézőpontját várják – a tanulók csak az egyéni helyzetüket írhatják le

(Peterson, K.D.: Teacher Evaluation, 2000, S. 91)

Visszajelzés az iskolai mindennapokban

• 2.1. Tanulói visszajelzés az óráról

Következtetés:

Az általános visszajelzés jó és alacsony küszöbű belépés a tanulói visszajelzések világába. Számos már meglévő eszköz található az interneten.

- **Előny:** Átfogó képet nyújt a tanári tevékenységről és a tanulásszervezésről a tanulók szemszögéből – a változási folyamatok ismételt alkalmazás esetén láthatóvá válhatnak – feltétel: közös kommunikáció és reflexió a tanulókkal.
  - **Hátrány:** A tételek gyakran túl számosak vagy túl általánosak, így nem teszik lehetővé a konkrét elemzést.
-

Visszajelzés az iskolai mindennapokban

• 2.2. Fókuszált visszajelzések az óráról

- Egy adott tanári tevékenység vagy az óravezetés és tanulási helyzet egy aspektusának kiemelése

Pl. egy speciális módszer, mint a portfóliómunka vagy kooperatív tanulás, vagy az óravezetés egy alapvető eleme, mint a csoportmunka vagy házi feladat...

- Feltételek:

A tanár megindokolja, miért kér visszajelzést egy adott területről

A diákok képesek legyenek értékelni az adott aspektust
Nem több, mint 10-15 tétel, amelyek lehetőleg pontosan tükrözik az értékelendő aspektust

- Megfelelő időpont:

Egy óra végén

Egy oktatási egység vagy szakasz lezárásakor

Visszajelzés az iskolai mindennapokbar

Bitte gib nun Deine Meinung zur Unterrichtsstunde an:

Welche Aussagen treffen für die Phase der Gruppenarbeit zu?

	stimme nicht zu	stimme eher nicht zu	stimme eher zu	stimme zu
Vorgaben				
1	☐	☐	☐	☐
2	☐	☐	☐	☐
3	☐	☐	☐	☐
4	☐	☐	☐	☐
5	☐	☐	☐	☐
Zeitnutzung				
6	☐	☐	☐	☐
7	☐	☐	☐	☐
8	☐	☐	☐	☐
9	☐	☐	☐	☐
10	☐	☐	☐	☐
11	☐	☐	☐	☐
12	☐	☐	☐	☐
13	☐	☐	☐	☐
Regeln				
14	☐	☐	☐	☐
15	☐	☐	☐	☐
16	☐	☐	☐	☐
Kooperation				
17	☐	☐	☐	☐
18	☐	☐	☐	☐
19	☐	☐	☐	☐
20	☐	☐	☐	☐

	stimme nicht zu	stimme eher nicht zu	stimme eher zu	stimme zu
21	☐	☐	☐	☐
22	☐	☐	☐	☐
23	☐	☐	☐	☐
24	☐	☐	☐	☐
Arbeitsklima, Feedback				
25	☐	☐	☐	☐
26	☐	☐	☐	☐
27	☐	☐	☐	☐
28	☐	☐	☐	☐
Präsentation, Diskussion				
29	☐	☐	☐	☐
30	☐	☐	☐	☐
31	☐	☐	☐	☐
32	☐	☐	☐	☐
33	☐	☐	☐	☐
34	☐	☐	☐	☐
Bilanz				
35	☐	☐	☐	☐
36	☐	☐	☐	☐
37	☐	☐	☐	☐
38	☐	☐	☐	☐
39	☐	☐	☐	☐
40	☐	☐	☐	☐

Visszajelzés az iskolai mindennapokban

• 2.3. Spontán visszajelzések az óráról

- Spontán, rövid vagy gyors visszajelzések

Egyszerű és hatékony, mert a visszajelzés legközvetlenebb formája

- Megfelelő időpont:

Egy óra vagy egy oktatási szakasz végén

- Lehetőségek:

Szóbeli, írásbeli vagy jelekkel/gesztusokkal

- Fontos:

A spontán visszajelzések célzott alkalmazása és mindig meg kell beszélni – ha túl gyakran alkalmazzuk és nem beszéljük meg őket, hiteltelenné válhatnak

Visszajelzés az
iskolai
mindennapokban

- 2.3. Spontán visszajelzések az óráról

Három kérdés módszere:

- (+) Mi tetszett? Mi volt hasznos számomra?
- (-) Mi nem tetszett? Mit szerettem volna másképp?
- (?) Mi maradt nyitott kérdés?

- Think-Pair-Share módszer:

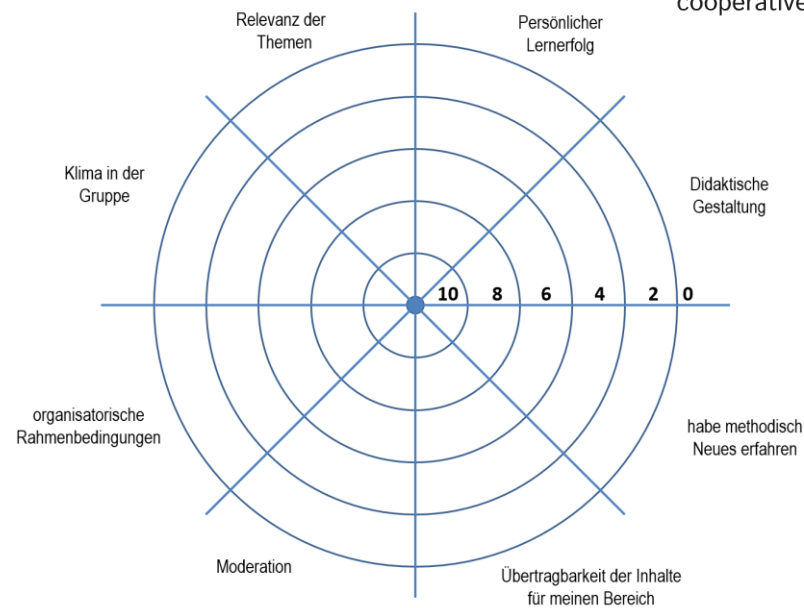
Egyéni munka, rövid megbeszélés párokban, majd plenáris megvitatás

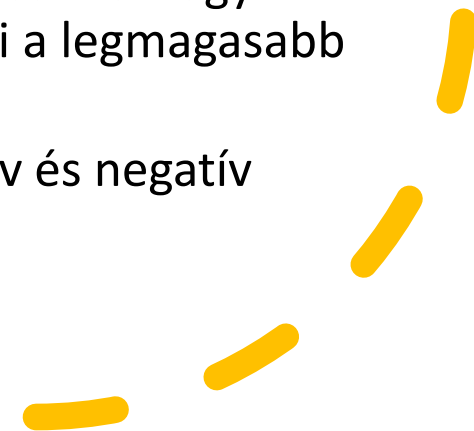
Visszajelzés az iskolai mindennapokban

• 2.3. Spontán visszajelzések az óráról

○ Céltábla:

- Az egyes mezők tételhez/kérdéshez vannak rendelve.
- Az értékelés anonim módon történik keresztrel vagy matrica pontokkal. A középső rész jelenti a legmagasabb pontszámot.
- Gyorsan kialakul egy vizuális kép a pozitív és negatív tanulói észlelésekről.
- Közös megbeszélés elengedhetetlen!

Visszajelzés az iskolai mindennapokban

- 2.3. Spontán visszajelzések az óráról
  - Lámpa visszajelzés
    1. A tanulók három színes kártyát kapnak (piros, sárga, zöld), amelyeket felmutatnak, és így képviselik a véleményüket.
    2. A világosan megfogalmazott kérdésekre a tanulók a kártyák segítségével válaszolnak, ezáltal egyértelművé válik az egész tanulócsoport véleménye.
    3. Munkafázisok során felmerülő nehézségeknél vagy bizonytalanságoknál is megfelelően használhatóak a lámpakártyák, hogy azonnal segítséget lehessen nyújtani zaj nélkül.
    4. A tanárok a kapott visszajelzés alapján (közvetlenül/közvetetten) módosíthatják és alakíthatják az óra menetét.

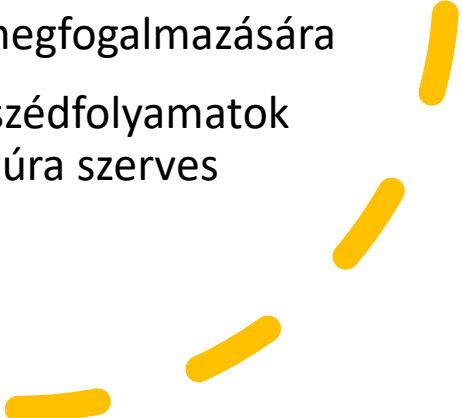

Visszajelzés az
iskolai
mindennapokban

- 2.3. Spontán visszajelzések az óráról
  - Ötujjas módszer

Visszajelzés az iskolai mindennapokban

- **3. vezetői visszajelzés**
    - Személyzetfejlesztési eszköz
    - Célkitűzés: Az oktatási vezetők és a személyzet szakmai fejlesztése
    - Konstruktív párbeszéd a vezetés és a munkavállalók között
    - Az együttműködés és a vezetés témái „megvitathatóvá” válnak
    - Javul a csapaton belüli együttműködés
    - A vezetőknek lehetőségük van saját vezetői magatartásuk átgondolására és továbbfejlesztésére
    - Bizalomteljes párbeszéd olyan témákról, amelyeket az iskolai mindennapokban nem beszélnek meg
    - A tanárok ösztönzése saját érdekeik és felfogásuk megfogalmazására
    - Hosszú távon: a vezetők és a tanárok közötti párbeszéd folyamatok elősegítése, hogy a visszajelzés a megélt iskolai kultúra szerves részévé váljon
-

Visszajelzés az
iskolai
mindennapokban

denk.schule.cool.

- A visszajelzési kultúra összekapcsolva a professzionális pedagógiai hozzáállással, mint egy „cool” iskola fejlesztési lehetősége

Irodalomjegyzék és linkek

- Buhren, Claus G.: *Visszajelzés pontosan kifejezve*. Frankfurt/Main 2019.
- Halfmann, K.: *Hozzáállás. Egy gyakorlatias könyv a nagyobb professzionalizmusért a pedagógiai mindennapokban*. Hamburg 2023.
- Peterson, K.D.: *Tanári értékelés. Átfogó útmutató új irányokhoz és gyakorlatokhoz*. Thousand Oaks 2000.
- Handbuch-OES_HR6_Individualfeedback.pdf
- Kérdőívek (unterrichtsdiagnostik.info)
- Visszajelzés adása: A legjobb 5 módszer | FOCUS.de
- Céltábla - Módszerkártya (uni-oldenburg.de)
- Lámpa visszajelzés - Módszerkártya (uni-oldenburg.de)
- Visszajelzés – IQES (iqesonline.net)
- Kezdőlap (unterrichtsdiagnostik.de)